

GORE *Slovenije*

Vodnik

ANDREJ STRITAR

Predgovor

Knjigo sem napisal za tiste, ki jih je navdušil slovenski gorski svet in bi radi začeli pogosteje uživati v njem. Slovenci smo v minulih desetletjih napisali kar precej raznih vodnikov po naših gorah. Toda vse prevečkrat smo jih naredili preveč specializirane samo za tiste, ki gore že precej poznajo. Največkrat smo podrobno opisali vse gore na ožjem območju ali pa samo določeno vrsto zahajanja v gore (zavarovane poti, brezpotja, zimske vzpone, turne smuke ...). Med prijatelji pa pogosto slišim: »Joj, jaz bi tudi rad hodil v hribe kot ti, pa ne vem, kam in kako!« Seveda mu svetujem, da se je najbolje in najvarneje vpisati v planinsko društvo in si najti primerno družbo izkušenejših, s katerimi je v gorah vse lažje. Kljub temu pa bo vsakdo slej kot prej soočen z izzivom, da se na turo poda v lastni organizaciji. Upam, da mu bo pri tem pomagala ta knjiga.

Napisal sem jo tudi v upanju, da bo prevedena. Tujci, predvsem Nemci in nekaj malega Angleži in Čehi, so si napisali nekaj vodnikov o naših gorah. Avtorjem je treba priznati obilico vloženega truda. Življenje pri nas zaradi svoje nevpletenosti opisujejo bolj objektivno, zasledimo pa lahko tudi marsikatero pomanjkljivost, nastalo zaradi nezadostnega poznavanja razmer.

Skušal sem napisati knjigo, ki naj bi pomagala nekemu, ki se prvič ali le občasno odpravlja na planinski obisk Slovenije. Namenjena je gornikom, ki najraje hodijo po označenih poteh, niso pa jim popolnoma tuje niti manj zahtevne neoznačene poti. V vodniku pa ni opisov plezalnih smeri, primernih zgolj za alpiniste.

V uvodnem delu so strnjene informacije, ki vas utegnejo kot gornika v naši državi zanimati. Opisal sem večino podrobnosti o naših planinskih kočah, sistem markiranih poti, nevarnosti v gorah, vreme, živalstvo in rastlinstvo, potrebno opremo in še celo vrsto informacij, ki so navidez nepomembne, vendar jih je dobro poznati.

Drugi del knjige vsebuje opise vzponov na izbrane gorske cilje v Sloveniji. Izbral sem gore, ki so po mojem mnenju najprivlačnejše za tujega gornika. Na prvem mestu so seveda trije pristopi na naš najvišji in najbolj čaščeni vrh Triglav, sledi nekaj ciljev v Julijskih Alpah, nato pa še v Karavankah, Kamniških in Savinjskih Alpah ter še nekaj zanimivih vrhov v predgorjih. Upam, da vam bodo opisani in preizkušeni izleti iz tega vodnika ugajali in da se boste vračali v naše kraje in v naše gore.

Andrej Stritar

2 Triglav po dolini Triglavskih jezer

Zahtevna označena pot

Višina:
2864 m

Višina izhodišča:
653 m

Višinska razlika:
2400 m

Skozi Zlatorogovo kraljestvo

Zahtevnost: ●●●○○○ Orientacija: ●○○○○○ Napornost: ●●●○○○

Med Bohinjem in dolino Soče se Julijske Alpe dvigujejo v valovit, planotast svet, kjer ni strmih gorskih velikanov s kilometrskimi stenami. Osrednja dolina tega področja je Dolina Triglavskih jezer. Pot po njej je pravo romanje skozi Zlatorogovo kraljestvo. Po dveurnem vzponu iz Bohinja se znajdemo pri skrivnostno temnem, najnižjem Črnem jezeru, ki je skrito v smrekovem gozdu. Ostala gorska jezera ležijo precej višje v skalnatem svetu, razvrščena vzdolž slikovite doline pod kratkimi stenami Tičarice, Kopice in Zelnaric. Najvišje je skrito med balvani več kot 2000 metrov visoko pod Kanjavcem v bližini Koče na Prehodavcih. Sredi tega pravljničnega sveta stoji Koča pri Triglavskih jezerih, ki je primerno prenočišče na našem večdnevem pohodu do Triglava.

> Vzpon po zavarovani poti zahteva ustrezno izkušnost, uporabo čelade in samovarovanja.

Hoja po vedno manj zeleni dolini nas bo pripeljala v okamenelo resnobo visokogorske puščave planote Hribarice južno pod Kanjavcem. Šele tu bomo prvič zagledali svoj cilj, do katerega pa se bomo morali še spustiti za dvesto metrov na prelaz Dolič in se vzpeti mimo podrte vojašnice Morbegne. Sestopili bomo v svet zelenih bohinjskih planin, kjer še danes poleti pozvanjajo kravji zvonci, in zaključili potepanje na obali Bohinjskega jezera.

To je najdaljši vzpon na Triglav, a gotovo eden od najlepših.

Izhodišče:

Pričnemo na koncu ceste pod slapom Savica v Bohinju. Do tja je 4 kilometre makadamske ceste od hotela Zlatorog na zahodnem koncu Bohinjskega jezera. Ko: 46,289115, 13,80246

Vzpon:

Pri parkirišču pri gostišču Savica poiščemo začetek markirane poti na severni strani mostu čez strugo potoka. Takoj se zagrizemo v strmino stene Komarče, ki ne pojenja, dokler se 800 metrov višje ne preobalimo čez gozdnati preval k tihotnemu Črnemu jezeru. Hudih in dolgih strmin je s tem konec vse tja do zadnjega naskoka na vrh. Zložno nadaljujemo skozi gozd po neizraziti dolini in pod kratkimi stenami na desni. Čez čas se vzpnemo za nekaj deset metrov v planotast svet. Smreke se umikajo macesnom, mi pa zagledamo veliko Kočo pri Triglavskih jezerih, 1683 m, ki stoji ob slikovitem Dvojnem jezeru.

Dolina nad kočo je en sam razkošen vrt gorskega cvetja, pravo Zlatorogovo kraljestvo. Zložno hodimo med zelenjem in skalovjem med vedno redkejšimi macesni. Desno nad nami se vzdigujejo stene Kopice in Zelnaric, levo pa vzhodna pobočja Velikega Špičja. Levo pod sabo kmalu zagledamo največje jezero Ledvičko. Tu ne rastejo več niti najtrdoživejši viharniki, visokogorsko skalovje in višina so premagali rastlinje.

> Vzpon po zavarovani poti zahteva ustrezno izkušnost, uporabo čelade in samovarovanja.

Pri naslednjem, Zelenem jezeru se pot cepi. Zavijemo desno proti planoti Hribarice, leva pot pa vodi do bližnje Zasavske kočice na Prehodavcih, 2071 m, v Trento, pa tudi po zelo zahtevni zavarovani poti po policah severne stene Kanjavca do Doliča.

Dvignemo se na približno 2300 m na skalnato prostranstvo južno pod vrhom 2568 metrov visokega Kanjavca. (Kdor ima čas in voljo, naj le stopi na dobre pol ure oddaljeni vrh, saj nas bo nagradil s širnim razgledom. Sicer pa je to eden najvišjih vrhov pri nas, ki je enostavno dostopen s smučmi. Z njegovega temena se spomladi začenjajo številni spusti proti Bohinju.)

Naš cilj, vrh Triglava, je sedaj že tik pred nami. Žal pa se moramo s Hribaric spustiti za približno dvesto metrov do Tržaške kočice na Doliču, 2151 m, ki stoji na sedlu med Kanjavcem in Triglavom.

Z Doliča se zložna mulatjera v zavojih vzpenja po kraškem svetu proti vršni kupoli Triglava. Od daleč zagledamo ostanke velike italijanske vojašnice Morbegne, 2520 m, ki so jo tu postavili med obema svetovnjima vojnoma, ko je čez vrh Triglava potekala državna meja med Italijo in Jugoslavijo. Za ruševinami se čez melišče približamo skalam Triglavove zahodne stene. Varovala nas vodijo proti desni, potem pa navzgor v Triglavsko škrbino, 2659 m, kjer se k Triglavu pripenja njegov prvi južni sosled Rjavec. V ključih se vzpnemo čez vršne pečine do Aljaževega stolpa na najvišji točki.

Sestop:

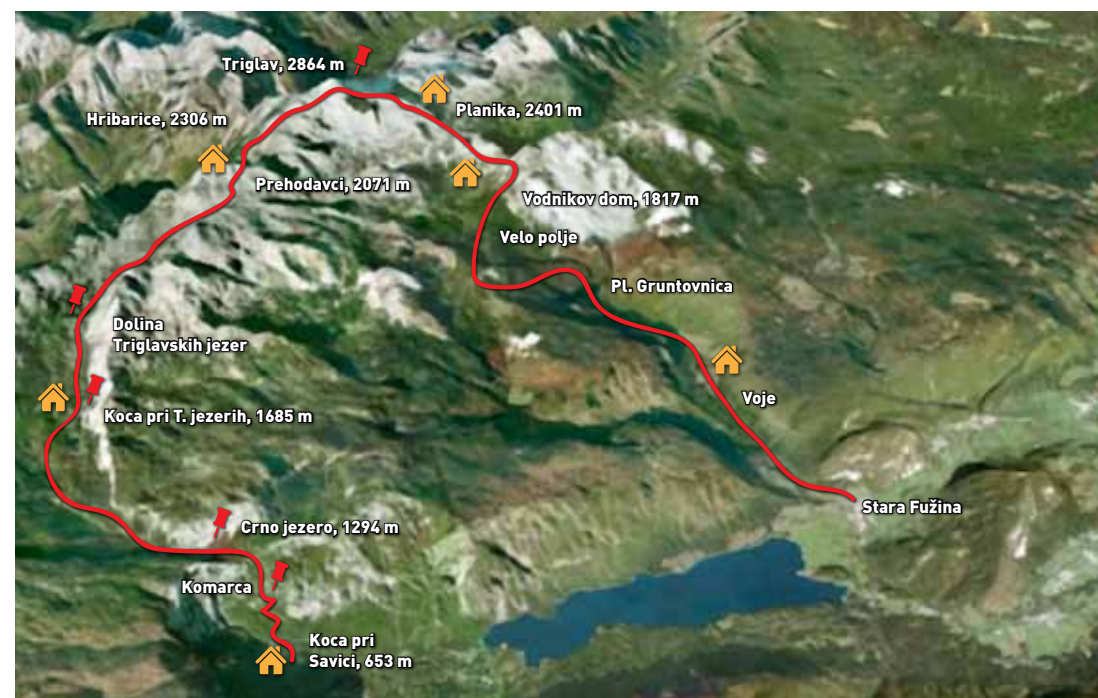
Če hočemo nazaj na izhodišče, je najhitrejša pot pristopa, zanimivejši pa je povratek do Bohinjskega jezera po dolini Voje.

Z vrha se spustimo po dobro zavarovanem vzhodnem grebenu proti Malemu Triglavu. Tam se levo odcepi pot k bližnjemu Triglavskemu domu na Kredarici, mi pa zavijemo po desni poti ob varovalih proti Domu Planika, 2401 m. Tu je strmega skalovja in varoval dokončno konec.

Od doma se spustimo po udobni poti do Konjskega sedla, 2020 m, kjer je križišče. Z leve se nam pridruži pot s Kredarice, levo lahko sestopimo v dolino Krme, nadaljujemo pa desno vzdolž pobočja Vernarja proti Vodnikovemu domu nad Velim poljem. Eni najprometnejših gorskih poti pri nas proti Rudnemu polju na Pokljuki (glej izlet številka ?) sledimo še slabe pol ure, dokler ne zavije levo okoli Tosca. Tu se obrnemo desno po označeni poti proti Vojam. Spustimo se v široko dolino in po njej v gozdnat svet na nasprotni strani. Prek planin Zgornja in Spodnja Grun-

> Vzpon po zavarovani poti zahteva ustrezno izkušnost.

tovnica sestopimo v zatrep široke doline Voje. Sledi dobra ura hoje po ravni cesti do vasi Stara Fužina na vzhodnem koncu Bohinjskega jezera in še naprej do cerkve svetega Janeza pri mostu čez pravkar nastalo Savo Bohinjko. Če smo pustili vozilo pri Savici, si lahko pomagamo z avtobusom ali avtoštopom.

Najprimernejši čas:

Primerno v visokogorski sezoni od julija do prvega snega, običajno konec septembra ali oktobra.

Nevarnosti:

Tehnično je pristop skozi Dolino Triglavskih jezer enostaven. Le vršni del Tri-

glava in stena Komarče sta zahtevnejši in ni za vrtooglave. Tam nas lahko ogroža padajoče kamenje, obvladati pa moramo tudi hojo po zavarovanih plezalnih poteh.

Časi:

Savica–Koča pri Triglavskih jezerih	3–3.30 ure
Triglavska jezera–Hribarice–Dolič	3.30–4 ure
Dolič–Triglav	2.30–3 ure
Triglav–Vodnikov dom	2–2.30 ure
Vodnikov dom–Voje–Stara Fužina	3–3.30 ure
Skupaj vzpon	10–11 ur
Skupaj sestop	5–7 ur
Vse skupaj	15–18 ur

Zlatorogovo kraljestvo

Med ljudmi pod gorami so v preteklosti nastale številne bajke in legende, ki na svojevrsten način prikazujejo njihov odnos do mogočnega okolja. Pravljica o Zlatorogu, ki jo je kot pesnitev v devetnajstem stoletju ovekovečil Rudolf Baumbach, si zasluži posebne omembe. Njeno sporočilo je v današnjem hitrem svetu, ki vedno slabše ravna s svojim okoljem, še vedno aktualno.

Zlatorog je bil bel gams z zlatimi rogovi, ki je živel v čudovitih vrtovih okoli Triglava in čuval neizmeren zaklad v gori Bogatin. V dolini Trenti pa je živel mlad lovec, ki mu je bila všeč brhka krčmarjeva hči. Dekletu so dvorili tudi bogati beneški trgovci, ki so potovali skozi Trento. Podarili so ji biserno ogrlico, zato je lovca, ki ji je dvoril, grobo zavrnila. Da bi si priboril njeno ljubezen, je ta sklenil priti do zaklada pod Bogatinom. Namenil se je ustreliti Zlatoroga in z njegovimi rogovi premagati strupeno kačo, ki je varovala bogastvo.

Podal se je v gore, prišel Zlatorogu na sled in ga obstrelil. Toda na mestu, kamor je padla Zlatorogova kri, je zrasla triglavska roža. Ranjeni kozel jo je pojedel in takoj ozdravel. Zelo se je razjezil, pognal lovca čez prepad v smrt in s svojimi rogovi preoral cvetoče vrtove, da je za njimi ostala le kamnita puščava. Potem je za vedno izginil iz naših krajev, njegov zaklad pa je še danes zakopan nekje pod Bogatinom.

Ko danes hodimo po Julijskih Alpah in občudujemo še vedno čudovite ostanke nekdanjih prostranih Zlatorogovih vrtov, se spomnimo človeškega pohlepa in poskrbimo, da s svojim početjem ne bi spet razjezili Zlatoroga. Morda še kar skrit opazuje naše početje. Poskrbimo, da ga naše dejavnosti ne bodo razjezile in bodo ostanke vrtov lahko uživali tudi naši otroci in vnuki.

Tura je izvedljiva najmanj v dveh dneh, še lepše se je po Zlatorogovem kraljestvu potepati tri dni. Prenočimo lahko v kateri koli od naštetih koč: pri jezerih, na Prehodavcih, na Doliču, v Planiki ali pa na Velem polju.

Koče:

Vodnikov dom na Velem polju, 1817 m, 051 607 211
 Dom Planika pod Triglavom, 2401 m, 051 614 773
 Koča na Doliču, 2151 m, 051 614 780
 Zasavska koča na Prehodavcih, 2071 m, 051 614 781
 Koča pri Triglavskih jezerih, 1685 m, 040 620 783

Zemljevid:

Triglav, 1 : 25.000. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije,

Ture v bližini:

Tičarica: 1 uro od koč pri Triglavskih jezerih

Kopica–Zelnarica–Hribarice:

2–3-urna vzporedna pot od Koče pri Triglavskih jezerih

Veliko Špičje: 2 uri od Koče pri Triglavskih jezerih

Vršac: 1 ura od Zasavske koč na Prehodavcih

Kanjavec: 30 min s Hribaric

> Vzpon po zavarovani poti zahteva.

Drugi vzponi na isti cilj:

Iz Trente čez Dolič: 8–9 ur

Iz Vrat čez Plemenice: 7–8 ur
(glej turo št. ?)

Iz Vrat čez Prag ali po Tominškovi: 6–7 ur
 Z Rudnega polja na Pokljuki: 7–8 ur
(glej turo št. ?)

Iz Bohinja skozi Voje: 7–8 ur

Iz Mojstrane skozi Kot: 6–7 ur

Iz Mojstrane skozi Krmo: 7–8 ur

> Vzpon po zavarovani poti zahteva ustrezno izkušnost, uporabo čelade in samovarovanja.

9 Razor

**Zelo zahtevna
označena pot**

Višina:
2601 m

Višina izhodišča:
740 m

Višinska razlika:
1860 m

Lepotec med Trento in Krnico

Zahtevnost: ●●○○○ Orientacija: ●●○○○ Napornost: ●●●●○

Razor je eden od najlepših velikanov Julijskih Alp, drzno postavljen ob bok širokemu Prisojniku. Vrh ima obliko strme in vitke konice. Njegova elegantna podoba nas očara s Prehodavcev ali Kanjavca, nič manj privlačen pa ni pogled na severno steno iz Kranjske Gore. Pristop je razmeroma lahek, saj nas na Razor pripeljejo markacije, vendar je z vseh strani precej dolg. Največ obiskovalcev se ga loti s prelaza Vršič, nekaj s severa iz doline Krnice, malo manj iz doline Vrat, tu pa je opisan dostop z juga iz Trente. »Razorjeva« koča je Pogačnikov dom na Kriških podih, 2050 m, ki nam lahko bistveno olajša dolgi pristop. Postavljena je na razglednem kraju sredi visokogorskega kraškega sveta. V treh kotanjah so skrita tudi tri prikupna gorska jezera. Zgornje Kriško jezero je najvišja stalna voda v Sloveniji (2158 m).

> Izrazita podoba Razorja levo zadaj s Prehodavcev.

> Planja (levo) in Razor s Prehodavcev.

Med vzponom bomo morali premagati precejšnjo višinsko razliko, poplačani pa bomo z vznemirljivim vzdušjem prave Trente. Med hojo bomo za sabo gledali veličastne stene Kanjavca in Vršca nad zatrepom doline Zadnjice na jugovzhodu, neposredno levo nad nami pa bodo nazobčani rogji morda najbolj trentarskega grebena, Kanceljnov, ki so pravzaprav podaljšek jugozahodnega grebena Razorja. Kaj pomeni pridevnik »trentarski«, ne znam dobro opisati. Predstavlja kombinacijo vseh tukajšnjih lepot: bistre vode na dnu doline, skladno grajenih kmetij, zelenih gozdov, samotnih macesnov, skritih stezic, gamsovih žvižgov, strmih sten, sončnih travnatih strmali, belih vrhov nad njimi. Morda boste prav na poti na Razor občutili vsaj delček te neverjetne gorske skladnosti in tudi vi postali zastrupljeni s trentarsko privlačnostjo.

Izhodišče

Iz osrednje vasi v Trenti, ki se imenuje Na Logu, se lahko zapeljemo še dober kilometer daleč proti dolini Zadnjici. Vozilo pustimo na parkirišču pri odcepu stranske ceste proti spodnji postaji tovarne žičnice k Pogačnikovemu domu.

Vzpon

Napotimo se po levi cesti, ki se spremeni v kolovoz, končno pa v dobro mulatjero, ki so jo zgradili med obema svetovnjima vojnama. Zložno se dvigujemo nad grapo Belega potoka, ki se spušča proti dolini visoko izpod Kriških podov. Že precej visoko, nad gozdno mejo, prečimo na drugo stran grape in se približamo stenam Pihavca desno nad sabo. Serpentine se vztrajno nadaljujejo v vedno bolj odprt visokogorski svet vse do Pogačnikovega doma.

Od doma se spustimo proti severu do bližnjega razpotja, kjer se desno odcepi pot proti Križu in Škrlatici. Nadaljujemo levo, kjer se zložno dvigujemo čez melišča proti Razorju. Pri prvih skalah nam pomaga nekaj klinov in jeklenic. Čez prostrano melišče in skale dosežemo sedlo Planja, 2349 m, med Razorjem in Planjo, kjer zavijemo desno. Na nasprotni strani

zagledamo veličastnega soseda, Prisojnik. Naravnost se nadaljuje pot na prelaz Vršič, levo pa se odcepi kratek, vendar zelo priporočljiv pristop na Razorjevo južno sosedo Planjo (med polurnim vzponom nanjo je najzanimivejši pogled na Utrujeni stolp, velik steber, ki se je s svojim vrhom »utrujeno« naslonil na mogočno severno steno Planje). Vzpne se mimo velike votline proti naslednjemu sedlu v južnem grebenu Razorja, tam zavijemo v zahodno steno in po njej dosežemo vrh.

Sestop

Priporočam povratek na izhodišče kar po poti pristopa.

Če ne želimo nazaj po isti poti, pa lahko sestopimo s sedla Planja proti Vršiču prek mestoma zavarovanega strmega pobočja v zatrep široke doline Mlinarice. Po njej se potem lahko spustimo sprva po brezpotju, nato pa po neoznačeni stezi do 38. ovinka ceste čez Vršič pri cestarski hiši na višini 1069 m. Od tam do izhodišča nas čaka še skoraj deset kilometrov ceste.

Najprimernejši čas

Primerno v visokogorski poletni sezoni od konca junija do prvega snega, običajno konec septembra ali oktobra.

Nevarnosti

Pot je do vršnega dela tehnično enostavna. V skalah pod vrhom potrebujemo nekaj izkušenj v hoji po visokogorju. V zgodnjem poletju lahko tam naletimo na snežišča, zato je takrat cepin nujen pripomoček.

Koča

Pogačnikov doma na Kriških podih, 2050 m, 051 221 319

Zemljevidi

Trenta, 1 : 25.000. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije, Triglavski narodni park, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, 1995

Kranjska Gora z okolico, 1 : 25.000. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, 1996

Triglav, 1 : 25.000. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo 1993

Časi

Izhodišče–Pogačnikov dom	3.30–4 ure
Pogačnikov dom–Razor	2 uri
Razor–Pogačnikov dom	1.30 ure
Pogačnikov dom–izhodišče	2–2.30 ure

Skupaj vzpon	5.30–6 ur
Skupaj sestop	3.30–4 ure
Vse skupaj	10–11 ur

Ture v bližini

Pihavec: 1.30 ure od Pogačnikovega doma
Stenar: 2 uri od Pogačnikovega doma
Škrlatica: 5 ur od Pogačnikovega doma
Prisojnik: 2.30 ure s Škrbine zahodno pod Razorjem (glej turo št. ?)

Drugi vzponi na isti cilj

Iz Krnice čez Kriško steno:	6–8 ur
Z Vršiča okoli Prisojnika:	6–7 ur

> Planja (levo) in Razor.

